

Verhuizing onzer fabrieken naar den buiten

Vaderland, het liberaal blad van Vrijdag 28 September, schrijft:

« De nijverheid is slecht en de toestand der werklieden ook, zeggen de rooden. Maar als de nijverheid slecht gaat, is het de schuld der rooden, die de fabriekanten naar den buiten hebben verjaagd, en anderen belet hebben zich hier te komen vestigen, zooals onlangs met die nijveraars te Roubaix is gebeurd. »

M. Lippens heeft diezelfde domheid ook reeds verteld.

Wij kunnen daar niet beter op antwoorden dan met het volgende, uit het groot Gentsch katholiek blad *Le Bien Public* van 3 Mei 1893 overgenomen:

« *Le Commerce et l'Industrie* bekent dat de markten van heel de wereld zoowel voor de voortbrengselen der Belgische als der Engelsche weefnijverheid open zijn.

« Maar wat is de oorzaak die ons, Belgen, belet deze markten te bezoeken?

« Het is dat onze voortbrengselen te duur zijn. Wij zijn het eens! Maar waarom zijn ze te duur? Doen de Engelsche bazen hunne wevers langer werken dan gij de uwe? De Engelsche wevers werken gemiddeld 56 uren per week; de Belgische wevers werken 69 uren.

« Betalen de Engelsche fabriekanten min loon aan hunne wevers dan wij aan de onze?

« De Engelsche wevers winnen, met dezelfde economische toestanden als de onze, 30 franks per week, daar waar de Belgische er maar 18 winnen.

« Hoe en door wie hebben de Engelsche werklieden, die 50 jaren geleden, 14 uren daags werkten en ellendige dagloonen verdienden, zich gedwongen gevoeld vlugger en beter te werken?

« Door de *Trades Unions* (weerstandskassen) die hen de hoop gegeven hebben aanzienlijke vermindering van werkuren en even aanzienlijke verhooging van loon te bekomen.

« En de *Trades Unions* hebben hunne beloften kunnen verwezenlijken, dank aan het vernuft der Edgelsche bazen die zich geleend hebben aan de gevraagde proeven, bereidwillig hebben onderhandeld met deze volksverenigingen, en zoo hunnen invloed bij de werklieden hebben doen aangroeien.

« De dag waarop het zoo zal gaan te Gent en in gansch het land, zal de Belgische werkman een rassen vooruitgang maken. »

Eh wel, werklieden, gaat de domheid of de slechtheid — of alle beide te samen — van Lippens en *Vaderland* niet alles te boven?

Het groot Gentsch katkoliek bazenblad bewijst ons zelf dat de landen met de hoogste loonen het best concurreeren.

De wevers die betere loonen vroegen zijn dus de schuld niet, dat de fabrieken verhuisden, maar wel de fabrikanten, die uit ikzucht, vrekheid en onkunde naar roogenbroodloonen op den buiten gingen zoeken.

Welke werkman zal stemmen voor de liberalen, die de slechte patroons verdedigen en naarstige werklieden belasteren?

En wat de katholieken betreft, de *Bien Public* bekent dat de weerstandskassen, de hooge loonen en korte werkdagen, dat de wijsheid der Engelsche patroons van die weerstandskassen toe te laten, de oorzaak zijn van den vooruitgang der Engelsche nijverheid.

Dit belet niet dat de *Bien Public* vuur en vlam spuwt tegen de weerstandskassen der gentsche werklieden.

Dat de katholieke fabriekanten Jozef De Hemptinne, Casier en andere tyrans, reeds honderde werklieden broodeloos hebben gesteld, omdat zij lid waren van hunne vakvereniging.

M. Jozef De Hemptinne, graaf van den paus, heeft het nog verder gedreven.

Eenigen tijd geleden, ging het zeer slecht in zijne weverij.

De katholieke werklieden uit d'Oud burg vroegen aan M. Jozef om met hen over de grieven der wevers te onderhandelen, en wat antwoordde M. Jozef, die vader zijner werklieden?

« Ik heb met u geen zaken: gij hebt u in mijne fabriek niet te moeien. »

Eh wel, katholieke werklieden, kunt gij stemmen voor katholieke rijken, die uw recht van vereeniging verkrachten en u zoo in het aangezicht spuwen?

Dieven in huis

De regering ontving van de belastingen, enz. in:

1830 91 miljoen fr.

1891 402 miljoen fr.

Belgie's schulden beliepen in:

1835 97 miljoen fr.

1892 2 duizend 147 miljoen fr.

Belgie werd sinds 1830 geregeerd door liberale en katholieke rijken, elk op zijne beurt.

Wheeten wij dat opvreters!

Weg er mee, en daarom stemt op den 14 oktober allen voor de socialistes!

De Toestand der Werklieden

in 1830 en nu

Wanneer de socialistes beweren en bewijzen dat de werkman eer achteruit dan vooruitgegaan is, loochenen de rijke menschen zulks en houden staan dat het lot van den werkman wel honderd maal beter is, als in vroegere jaren.

De volgende cijfers gaan deze redeneering vernietigen:

Sinds 1835 zijn de loonen gestegen, maar de prijzen der levensmiddelen klommen hooger, zoodat feitelijk de werkende klasse niets heeft gewonnen door de vermeerdering der rijkdommen aan haren arbeid grootendeels te danken.

In de *Gazette van Gent* van 21 Juni 1835 zien wij dat de boter op de markt verkocht werd aan fr. 1,37 den kilo, 't is nu fr. 2 50 tot 3 06; de aardappelen gingen dien dag fr. 4,91 de 100 kilos, eenige dagen later fr. 4 21; nu is het 7 tot 10 frank.

In het nummer van 29 maart 1835, van 't zelfde blad, zien wij: Cheribon koffie, 40 cents den 1/2 kilo, 't is nu 60 tot 68 cents; Domingo, 33 à 34 cents, 't nu 50 à 56 cents; de vijgen 51 stuivers of fr. 4,59 de mat, 't is heden, fr. 5,75 tot 6 frank.

Verscheidene oude werklieden verzekerden mij dat in die jaren de levensmiddelen der werklieden aan den volgende prijs stonden: Eieren, fr. 0,68 de 26, heden 1,75 tot 2 fr. Vleesch, 25 centiemen voor een pond — 400 grammes — goedkoop vleesch (schellekens) of tegen fr. 0,62 den kilo, dat heden fr. 1,00 tot 1,20 geldt. Mosselen: 8 centiemen de 100; eene volle pan blikken (bleien), voldoende voor het maal eener familie van 6 personen, 50 centiemen, heden is het één frank.

Zeevisch: eene groote plaat (pladijs) koste 36 centiemen, nu 1 frank.

Huishuur: In het huis waar ik werd geboren, betaalde mijne moeder in 1840, 16 franks per maand; toen wij het verlieten betaalden wij 25 franks.

Bier: Men had voor 12 centiemen een halven liter goed bier; heden heeft men voor 10 tot 15 centiemen een derde liter en soms minder.

Alles wat men in de herbergen at was de helft goedkooper dan nu.

De groenten alleen zijn in prijs gebleven en het brood is verminderd; maar daar waar de vermindering het gevoelig is, is het dank, niet aan het kapitalisme of aan de concurrentie der bakkers onderling, maar aan de socialistische samenwerkende maatschappijen, die de eerste groote bakkerijen oprichtten.

Ziehier andere bewijzen, even zoo verpletterend:

In 1842 telde Gent 108,820 inwoners en het Bureel van Weldadigheid betaalde dit jaar fr. 220,773 44, aan de noodlijdenden. In 1889 telde Gent 152,391 inwoners en hetzelfde Bureel van Weldadigheid betaalde dit jaar fr. 396,966,09 aan de noodlijdenden. De bevolking klom van 1 op 1 1/2; de onderstand schier van 2 op 4. Moet men hier rekenschap houden van de prijzen der levensmiddelen, die sinds 1842 gestegen zijn en voor hetzelfde getal noodlijdenden en denzelfden onderstand de uitgave eener grootere som geld hebben noodzakelijk gemaakt, langs eenen anderen kant moet men in acht nemen, dat sedert 1842, bij het officieel Bureel van Weldadigheid, nog talrijke andere liefdadigheidsgenootschappen ingericht werden, als dezen zijn: De Zonder Naam, de Sint-Vincent-

a Paulo, verscheidene andere katholieke stichtingen, het Nachtverblijf, het Werk der Weduwe, der Schamele Armen en meer anderen, zonder te rekenen de per soonlijke ondersteuning, die nog gedaan worden.

De ellende stijgt, 't valt niet te loochenen. Wilt gij een verpletterend bewijs voor onze wevers?

In dezelfde *Gazette van Gent*, jaargang 1835, zien wij, dat de wevers in werkstaking gingen, alhoewel zij een loon verdienden van 15 tot 20 franks per week.

Verleden jaar brachten in eene zitting van den Werk- en Nijverheidsraad der katoenindustrie, de werklieden en bazen, elk van hunnen kant, het gemiddeld loon der gentsche wevers; de werklieden zegden 15 frank; de bazen 16 frank per week. Gij ziet, het verschil is onbeduidend en van beide zijden was men eerlijk geweest. Nemen wij dus het middelfijfer: fr. 15,50 per week en men ziet oogenblikkelijk dat, ondanks den meerderen rijkdom door den mechaniekwever geschapen, zijn leven rampzaliger is geworden.

Niet de werklieden alleen hebben hierdoor te lijden gehad.

Zien de werklieden en kleine burgers zich door het kapitalisme bedreigd, de boerenstand lijdt verschrikkelijk.

In 1842 waren de Belgische goederen belast met 70,994,000 franks hypotheek, in 1886 was dit cijfer geklommen tot 206,367,000 franks. De hypotheek, die bergbriefjes der kleine eigenaars, zijn drij maal vermeerderd in 46 jaar, alhoewel de zaaialanden in waarde meer dan verdubbelden door de zorgen van den boer, en door de uitbreiding der steden, de bouwgronden ontzagelijk zijn geklommen in waarde (1).

De stijgende nood te midden van stijgenden rijkdom, wordt nog bewezen door de verzwakking van ons volk. In 1882 waren er 31 per honderd vrijgestelden van den soldatendienst, in 1887, 35 en in 1888, 36 per honderd. En in dit klimmend aantal ongeschikten komen meest voor: teringlijdende, borstzieken, venesische ziekten, verminkten, bloedarmoedigen en jongelingen met breuken. Wanneer wij, die al die feiten, al dit lijden kennen en voelen, dan in verontwaardiging de vermaledijding uitspreken over eene dergelijke maatschappij, zeg, groote burgers, hebben wij dan ongelijk?

Terwijl onder de arbeidende klasse de nood met zijne afschuwelijke gevolgen steeg, terwijl het getal offers klom dat de arbeid moest slachten op het altaar van het kapitalisme, vermeerderde die zelfde werkende klasse den Belgische rijkdom van 10 duizend miljoen tot 35 duizend miljoen in de verloopende 60 jaren.

Meer verarming voor de scheppers van van alles, meer verrijking voor de nietsdoeners, ziedaar de huidige maatschappij in één enkel woord geschetst, ziedaar waarom wij ze bestrijden met al de kracht waarover wij beschikken, het socialisme prediken en de armen oproepen zich rond onze vlag, het vaandel hunner verlossing, te scharen.

Wetsverkrachters

Een werkman die een brood pakt heeft minstens drie maanden; een boer die een haas schiet, heeft soms een jaar.

Sinds 5 jaren is de wet doorgevoerd, waarbij den arbeid van kinderen zekere uren in de steenbakkerijen is verboden, en de kinderen werken nog altijd.

Nachtwerk voor kinderen in fabrieken is verboden; te Verviers werken in alle fabrieken 's nachts de kinderen ook.

Bazen zijn verboden in herbergen te betalen. Te Antwerpen dreigden de dokbazen tegen de katholieken te stemmen, als d'ze wet werd toegepast; de regeering t ok ze in.

De arbeid voor vrouwen en kinderen in fabrieken en werkhuisen is door de wet geregeld.

Dezelfde fabriekanten zijn reeds 50 maal achtereen telkens tot 1 fr. boete veroordeeld om de wet te overtreden.

In de garentwinderij *Filatures* en *Fileries réunies* te Aalst, waar minister De

(1) Er leeft in België eene eigenares, die 30 jaar geleden, bij Antwerpen, grond kocht en dien 6000 frank betaalde; in de laatste 10 jaren verkocht zij den grond voor 600,000 franks. De dame heeft het ons persoonlijk verhaald.

Bruyn associé is, leeft men de wet niet na.

Wij zochten den toezichter op. Hij was 5 weken in vacantie en de wet binst ook, want niemand vervangt hem.

Wij schreven naar den procureur des konings van Dendermonde, en deze zond een agent naar het fabriek van den minister met verzoek dit niet meer te doen.

Waarom wordt de wet op den arbeid verkracht? Omdat zij voor de werklieden is en door rijken moet worden toegepast.

Wie goede werkerswetten wil en ze wil zien uitvoeren, moet werkers naar de Kamers zenden en geen rijken of geen dompers, die dansen gelijk de rijken schuifelen.

DUBBELE GEZICHTEN

In hun gazetie die de dompers aan de werklieden der stad uitdeelen, zijn zij tegen de belasting op het brood, boter, suikerij en andere levensmiddelen.

En in het gazetie dat zij aan de boeren uitdeelen, zijn zij voor de bescherming van den landbouw, dus voor de inkomende rechten op de vreemde levensmiddelen, graan, boter, suikerij, enz.

Kan men grooter schelmen zijn? En zal iemand voor die bedriegers kiezen?

LEEST

LEEST

LEEST

deze belangrijke cijfers

Werklieden, terwijl de regeering geen geld heeft voor uwe invaliden en voor uwe pensioenen;

Pachters, terwijl de wegen uwer dorpen slecht zijn en slecht blijven, terwijl gij van den Staat geen geld geleend kunt krijgen om uwen landbouw te verbeteren;

Boerenknechten, terwijl gij in echte krotten met hongerloonen moet leven;

Staatsbedienden, terwijl gij nutteloos naar vermeerdering van jaarwedde wacht;

Onderwijzers, terwijl men U vervolgt en de bevolking van stad en dorp tegen U opjaagt;

Armen van 't veld, terwijl gij allen op uw werk, op uwe pacht, op uwe jaarwedde wordt gesnoeid,

Leest hier wat de regeering doet met de miljoenen opgeslorpt door de belastingen die de werkers betalen.

Leest, leest, leest!!

KONINKLIJK PALEIS

Van 1830 tot 1880 werd uit de kas van het land betaald voor den onderhoud van het

Paleis des konings te Brussel	3 1/2
Paleis van den graaf van Vlaanderen	1/2
Kasteel des konings te Tervuren	7 1/2

miljoen fr.

Te samen 13 1/2 miljoen of twee honderd zeventig duizend franks per jaar.

KASTEEL VAN LAKEN

Eenige jaren geleden brandde 't kasteel van den koning te Laken af. De regeering betaalde op afkorting in:

1890 600 duizend fr.

1891 660 duizend fr.

Dit nieuw kasteel zal aan 't land vier miljoen kosten.

En terwijl miljoenen aan de paleizen des konings worden gehangen, betaalde